

Polski sektor publiczny jest mistrzem w przyjmowaniu różnego rodzaju strategii. Znacznie gorzej idzie nam z ich realizacją. Przedstawiony przez resort rozwoju projekt "*Strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju*", którego konsultacje publiczne i opiniowanie przez stronę samorządową już się zakończyły, zawiera również treści dedykowane rozwojowi obszarów wiejskich. Problem w tym, że to nie pierwsza i nie jedyna strategia dotycząca wsi.

Formalnie rzecz biorąc "*Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju*" (SOR) jest aktualizacją średniookresowej "*Strategii rozwoju kraju 2020. Aktywne społeczeństwo. Konkurencyjna gospodarka, Sprawne państwo*" przyjętej przez ówczesny rząd we wrześniu 2012 r. Autorzy SOR (w praktyce ten sam departament tego samego ministerstwa - obecnie rozwoju) zachowali horyzont czasowy strategii, tj. rok 2020 (choć dokument mówi także o perspektywie 2030 r.). Zatem do wdrożenia postanowień tego dokumentu pozostały w najgorszym wariacie trzy lata, a w najlepszym – trzynaście.

Pojemna strategia

„*Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju*” poświęca uwagę rozwojowi obszarów wiejskich i zakłada przeznaczenie dla wdrożenia tej polityki specjalnego programu, zainicjowanego przez obecne kierownictwo resortu rolnictwa. Programu znanego pod nazwą „*Pakt dla obszarów wiejskich*”. Ministerstwo rozwoju opisując relacje pomiędzy tymi dokumentami wyjaśnia dodatkowo, że podstawę prowadzenia polityki rozwoju obszarów wiejskich stanowi „*Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020*”. Zostanie ona zaktualizowana po przyjęciu SOR przez rząd. „*Pakt dla obszarów wiejskich*” jest jednym z instrumentów realizacji SOR, jak również tzw. planu przyspieszenia, czyli „*Planu działań na rzecz zwiększenia efektywności i przyspieszenia realizacji programów 2014-2020*”.

Problem od zawsze: wsparcie rolnictwa nie jest tożsame z wspieraniem rozwoju wsi

Lubelski urząd marszałkowski zwrócił ministerstwu uwagę, że wyodrębniło w SOR dwa cele, ale pokrywa się ich interwencja. Poza tym, działania horyzontalne nie powinny się pokrywać z działaniami specyficznymi dla wybranych obszarów. Urzędnicy lubelscy pytają, jaki jest sens oferowania działań dla obszarów marginalizowanych, skoro tę samą ofertę strategia ma dla wszystkich innych obszarów?

Autorzy strategii, wychodząc naprzeciw tej uwadze, zadeklarowali, że w przygotowywanych obecnie zapisach dokumentu działania dla sektora rolnego i działania ukierunkowane terytorialnie zostaną rozdzielone. W opinii urzędników ministerstwa „*przyczyni się to z jednej strony do większego ukierunkowania podmiotów sektora rolnego na przedsiębiorczość i innowacyjność, a z drugiej nacisk położony zostanie na poprawę warunków do rozwoju przedsiębiorczości wykorzystującej zasoby lokalne i zwiększającej zasoby miejsc pracy poza rolnictwem, podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób zatrudnionych w rolnictwie i innych mieszkańców obszarów wiejskich, poprawa ich mobilności międzysektorowej, rozwój kapitału społecznego, jak też poprawa jakości działania instytucji publicznych i promocja zrównoważonego ładu przestrzennego*”. Natomiast utrzymany zostanie odrębny kierunek działań dla obszarów zagrożonych marginalizacją. Z uwagi na wyraźny terytorialny charakter oferowanej interwencji (pobudzanie rozwoju obszarów wiejskich ma charakter horyzontalny) oraz specyficzny mechanizm wdrożeniowy (zintegrowany plan rozwoju).

Wies wsi nierowna, wiec zamiast centralizacji powinna byc regionalizacja

Mazowiecki urzad marszalkowski stwierdzil, ze warunkiem realizacji „Paktu dla obszarow wiejskich” jest przekazanie jego realizacji na poziom regionalny. Uzasadniono ten postulat niemozliwoscia zaprojektowania interwencji dla wszystkich obszarow, ze wzgledu na ich zroznicowanie. Sa obszary wiejskie z rolnictwem tradycyjnym i obszary rolnictwa wielkoobszarowego. Sa obszary formalnie wiejskie, ale funkcjonalnie nalezace do aglomeracji duzych miast. Sa rowniez obszary wiejskie z dominacja funkcji turystycznej. Zatem planowanie i realizacja interwencji wobec obszarow wiejskich z poziomu centralnego pociaga za soba powazne ryzyko jej nieskutecznosci. W tym przypadku decydujace sa realia regionalnej gospodarki i rynku pracy.

Na te uwage ministerstwo odpowiedzialo, iz powodzenie realizacji paktu zalezy od wspolpracy i zaangażowania wszystkich „podmiotow oddzialujacych na obszary wiejskie w Polsce”. A pakt dla obszarow wiejskich *zmierni do uzyskania efektu synergii, dzieki odpowiedniemu ukierunkowaniu wsparcia, realizowanego na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym przy wykorzystaniu wszystkich dostepnych srodkow (krajowych i UE). Skonsolidowanie zadani w jednym dokumencie ma zapewnic spójnosć miedzy strategicznymi zadaniami rządu i samorządu.*

Wsi potrzeba 97 mld zł. A nie ma zrodla oprócz eurofunduszy

Jako podstawowe zrodlo finansowania rozwoju obszarow wiejskich wskazywany jest w strategii Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarow Wiejskich. Związek Gmin Wiejskich podkreśla, ze zaledwie 13,4 proc. zasobu finansowego tego funduszu sluzi wsparciu dzialan poprawiajacych jakość zycia na obszarach wiejskich i zwiększajacych potencjal gmin. Z badan ZGW wynika, ze gminy wiejskie i miejsko-wiejskie w perspektywie 2020 r. widza potrzebe realizacji inwestycji na poziomie 97 mld zł. Pod warunkiem zabezpieczenia zewnetrznego finansowania w wysokości 64 mld zł. Prawie 70 proc. potrzeb samorzadów związanych jest z inwestycjami wodno-ściekowymi i drogowymi. Niestety, tylko niewielka czesc tych potrzeb infrastrukturalnych bedzie sfinansowana funduszami unijnymi. Dlatego niezbedne jest umocnienie podstaw finansowych gmin z obszarow wiejskich oraz tworzenie dodatkowych mechanizmów z krajowych funduszy, które bylyby dostepne po 2020 r.

W odpowiedzi ministerstwo wskazalo, iz z analizy regionalnych programów operacyjnych wynika, ze samorzady wojewodztw uwzględnily specyficzne potrzeby obszarow wiejskich, a wartosc finansowania wynosi 6,5 mld euro. To alokacja przewyższajaca planowana w *Umowie Partnerstwa*, gdzie naklady na obszary wiejskie w krajowych programach operacyjnych oszacowano na 1,8 mld euro, a w programach regionalnych na 3,4. Co łącznie dawalo kwote 5,2 mld euro, czyli o 1,3 mld euro mniej, niz obecnie zostalo przeznaczone. Jak dodaja przedstawiciele ministerstwa, prowadzony jest obecnie przeglad zarówno *Umowy Partnerstwa*, jak i wszystkich programów, by znalezc sposoby ukierunkowania wydawania pieniedzy na realizacje *Strategii odpowiedzialnego rozwoju*, a zatem takze planu rozwoju obszarow wiejskich.

Źródło: materiały KWRiST